

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КОНТРОЛІНГ ТА ЙОГО РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано економічний зміст інвестиційного контролінгу та його роль при плануванні та управлінні інвестиційної діяльності підприємств та оцінки ефективності планування інвестиційної діяльності з використанням контролінгового механізму.

Ключові слова: контролінг, інвестиційний контролінг, контролінг інвестицій, інвестиційне рішення, інвестиційний проект.

Abstract

The economic content of investment control and its role in the planning and management of investment activities of enterprises, as well as an assessment of the effectiveness of investment planning using the control mechanism, are analyzed.

Keywords: controlling, investment controlling, investment controlling, investment decision, investment project.

Вступ

В сучасних умовах при управлінні інвестиційною діяльністю у вітчизняних підприємств виникає низка проблем пов'язаних з різноманітністю джерел інвестицій, прогнозуванням окупності інвестиційного проекту, що впливає на фінансовий результат суб'єкта господарювання і ускладнює прийняття керівниками ефективних управлінських та фінансових рішень. Важливим напрямом підвищення ефективності планування інвестиційної діяльності підприємств є застосування новітніх інструментів і технологій управління фінансовими ресурсами серед яких можна виділити інвестиційний контролінг.

Дослідженню інвестиційного контролінгу присвячено чимало наукових праць провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, Р. Воронко, А. Камінського, І. Кузнецової, М. Сторожик, О. Терещенка, Є. Ткаченка, М. Пушкар та ін. Однак ряд питань щодо ролі контролінгу при плануванні та управлінні інвестиційної діяльності підприємств, розробки різноманітних методичних підходів до оцінки ефективності планування інвестиційної діяльності з використанням контролінгового механізму потребують подальшого дослідження та систематизації.

Результати дослідження

Українські підприємства часто зустрічаються з нестачею інформації для прийняття інвестиційних рішень. Як наслідок, це зумовлює несвоєчасне їх прийняття чи прийняття неточних рішень. Розв'язання цієї проблеми потребує чіткої організації інформаційного забезпечення через упровадження механізму інвестиційного контролінгу. Адже в умовах ринку для підвищення конкурентоспроможності господарюючі суб'єкти зобов'язані розробляти стратегію інвестиційної діяльності, яка передбачає створення ефективної системи планування та управління нею на основі механізму контролінгу.

У своєму розвитку контролінг пройшов кілька стадій – від засобу коментування облікової інформації та координації управлінських функцій до системи управління досягненням мети підприємства. Однак в науковій літературі зустрічаються різні визначення поняття «контролінг», що вказує на те, що у дослідників досі відсутнє єдине бачення його змісту. Так, представники німецької економічної школи (Й. Вебер, Г. Кюппер, Д. Хан, П. Хорват, К. Штайнле та ін.) під поняттям «контролінг» розуміють систему координації планування та контролю або інформаційної підтримки менеджменту, де основною складовою контролінгу є внутрішній управлінський облік [1, с.294]. Такої

ж позиції дотримуються ряд російських дослідників, які інвестиційний контролінг ототожнюють з внутрішнім контролем інвестиційної діяльності, який передбачає спостереження за реалізацією інвестицій; вимірювання та діагностику відхилень фактичних результатів від передбачених; розробку управлінських рішень щодо поточної інвестиційної діяльності і її цілей [2, с.181]. Натомість українські науковці [3; 4; 5] розглядають контролінг інвестицій як систему моніторингу, оцінки і контролю за реалізацією інвестиційних проектів з метою вироблення управлінських рішень, що дозволяють найкращим чином досягти поставлених цілей підприємства. Тобто вони визначають контролінг інвестицій як механізм, за допомогою якого відстежується ефективність освоєння інвестиційних проектів та виявляються тенденції розвитку ринку інвестицій.

Впровадження контролінгової діяльності українські науковці [6; 7] розглядають як засіб, який здатний об'єктивно посилити ефективність управлінських процесів та покращити результативність господарської діяльності вітчизняних підприємств.

Узагальнюючи наведені визначення можна сказати, що інвестиційний контролінг – це механізм, за допомогою якого здійснюється контроль за інвестиційними проектами з метою забезпечення досягнення підприємством поставлених стратегічних цілей на основі ефективної організації планування інвестиційною діяльністю.

Основним завданням інвестиційного контролінгу є оцінка виконання підприємством поставлених цілей у процесі реалізації інвестиційного проекту. Для цього здійснюється моніторинг за виконанням інвестиційного проекту на основі контрольних розрахунків, які використовуються не лише для оцінки досягнення стратегічної мети проекту, але й для поточного управління інвестиційним проектом.

Механізм інвестиційного контролінгу активно використовує низку інструментів на всіх стадіях стратегічного та оперативного інвестиційного планування. Так, на етапі стратегічного планування інвестиційні проекти проходять перевірку на відповідність стратегічним цілям та основним показникам розвитку підприємства. А при оперативному плануванні відбувається узгодження інвестиційних проектів відповідно до фінансових можливостями підприємства та контролюється повнота і коректність наданих за проектами документів та виконаних розрахунків щодо їх економічної ефективності. Для забезпечення об'єктивності всього процесу контролінгу на нього покладається розробка єдиних шаблонів та форм подання інформації про інвестиційні проекти, а також розробка єдиної системи критеріїв оцінки ефективності проектів.

Висновки

Отже, інвестиційний контролінг являє собою механізмом, який здатний підвищити ефективність інвестиційної діяльності українських підприємств за рахунок посилення координації процесів оперативного і стратегічного планування інвестиційної діяльності, вироблення критеріїв оцінки ефективності інвестиційних проектів та здійснення моніторингу за їх реалізацією, а також при необхідності здійснення корегування інвестиційного процесу, якщо умови реалізації проектів будуть зазнавати певних змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ткаченко Є. Порівняльна характеристика німецької та американської концепції контролінгу / Є. Ткаченко // Економічний аналіз. - 2012. - Т. 11(4). - С. 293-296.
2. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях / А.М. Карминский, Н.И. Оленев, А.Г. Примак, С.Г. Фалько. – 2-е издание. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 256 с.
3. Сторожик М.І. Контролінг: Навч. посіб. / М.І. Сторожик, Н.В. Голубятнікова. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. – 212 с.
4. Пушкар М.С. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Монографія / М.С. Пушкар, Р.М. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 370 с.
5. Терещенко О. О. Системи показників у концепції фінансового контролінгу у сфері бізнесу / О. О. Терещенко, М. В. Стецько // Фінанси України. - 2013. - № 11. - С. 66-83.
6. Воронко Р. М. Управлінська звітність в системі внутрішнього контролю / Р. М. Воронко // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал. – 2016. – Випуск 3. – С. 85-95.
7. Кузнецова І.О. Технологія управління за відхиленнями як основа контролінгу // Сучасні технології стратегічного управління в умовах євроінтеграції: (Монографія) / За заг. ред. док. екон. наук, професора І. О. Кузнецової. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – С. 179-186.

Віталій Володимирович Зянько – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: fk.zank@gmail.com

Богданова Валерія Андріївна – студентка магістратури групи МФК-18м кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valeribogdanova97@gmail.com

Zianko Vitalii V. – doctor of economics, Professor, Head of the Department of Finance and innovative management, Vinnytsia National Nechnical University, Vinnytsia, e-mail: fk.zank@gmail.com

Valeriia A. Bohdanova – master's student of the Department of Finance and innovative management, Vinnytsia National Technical University. Vinnitsa. E-mail: valeribogdanova97@gmail.com